

Lovisa Wassbäck
Avfall
08-508 465 61
lovisa.wassback@tk.stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2009-10-13

Förslag om nya avfallsregler. Anmälan av svar på remiss

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar att lägga remissvaret till handlingarna.

Magdalena Bosson
Förvaltningschef

Marita Söderqvist
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har till Kommunstyrelsen överlämnat ett kontorsutlåtande (bilaga 1) som svar på "Remiss av förslag om nya avfallsregler".

Remissen

Miljödepartementet föreslår i en departementspromemoria nya regler för avfallshanteringen. Promemorian finns att ladda ner på regeringens hemsida www.regeringen.se/sb/d/108/a/130280. Förslaget har remitterats till ett flertal kommuner och andra aktörer, däribland Stockholms stad. Utöver Trafik- och renhållningsnämnden har Kommunstyrelsen remitterat ärendet till Miljö- och hälsoskyddsnämnden, SLK, Stockholms stadshus AB och Stockholm Vatten AB. Trafikkontorets yttrande har inlämnats till kommunstyrelsen den 18 september.

Miljödepartementets förslag innebär främst en anpassning av regelverket till EUs nya ramdirektiv för avfall. Därutöver föreslår departementet att det ska införas en

form av "frivalssystem" så att verksamheter som har hushållsavfall själva ska kunna bestämma hur det tas om hand. Detta innebär att en del av kommunernas nuvarande ansvar för avfall avregleras.

Miljödepartementet föreslår ändringar i miljöbalken (1998:808) och avfallsförordningen (2001:1063). Bestämmelsen som innefattar möjligheten att anlita annan än kommunen för hanteringen av med hushållsavfall jämförligt avfall föreslås få följande lydelse:

”18 § Den som bedriver en yrkesmässig verksamhet och innehar hushållsavfall som har uppkommit i samband med den verksamheten får låta hushållsavfallet transporteras bort och i övrigt tas om hand av någon annan än kommunen eller den som kommunen har anlitat, om den som tar om hand avfallet kan visa att avfallet kommer att hanteras på det sätt som är mest lämpligt enligt 15 kap. 1 § miljöbalken.”

Första stycket gäller inte hushållsavfall som har uppkommit i andra bostäder än hotell eller institutioner för vård eller tillsyn.

Bland övriga föreslagna ändringar kan nämnas att möjligheten att ge tillstånd till omhändertagande av avfall på den egna fastigheten, även om tillstånd inte krävs, utökas till en möjlighet att ge tillstånd för all avfallshantering. Regeringen får meddela föreskrifter om hur kommunerna ska hålla sina avfallsplaner aktuella och om skyldighet för kommunerna att informera om innehållet i avfallsplanerna.

En ny bestämmelse om avfallshierarkin införs i 15 kap. miljöbalken och bland annat kommunernas ansvar för avfallshantering kopplas till hierarkin. Vidare föreslås det att tillståndsplikten för avfallstransportörer skall ersättas med en anmälningsplikt.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010 när det gäller regelförenkling för avfallstransportörer och i övrigt den 1 augusti 2010.

Departementspromemorian utgör inte något formellt lagförslag utan ett sådant kan ges först i en proposition som följer på promemorian.

Trafikkontorets synpunkter

Kontoret är överlag positivt till att en översyn görs av miljöbalken och avfallsförordningen för att skapa en bättre struktur och anpassning till EG:s

avfallsdirektiv. Dock ser kontoret på flera punkter ett behov av förtydliganden och grundligare konsekvensanalyser.

När det gäller förslaget till "frival" kan staden se fördelar i att t.ex. gallerior, köpcentrum och stora livsmedelsaffärer får möjlighet att samordna sin avfallshantering. Idag har de ofta olika entreprenörer beroende på avfallsfraktion.

Förslaget att verksamhetsutövare fritt ska kunna välja vilken entreprenör som ska hantera deras hushållsavfall är positivt om det totalt sett leder till en förbättring av avfallshanteringen utifrån hälso-, miljö- och resurssynpunkt. Som förslaget nu är utformat finns dock inget tydligt krav på att avfallet ska gå till en, enligt avfallshierarkin, likvärdig eller bättre behandling än idag. Om inte ett sådant krav finns är risken stor att en del av kunderna endast ser till pris och inte miljö vid val av behandlingsmetod.

För Stockholms stad specifikt bedöms förslaget om frival kunna få stora konsekvenser. Hur stor andel av verksamheterna som skulle välja annan entreprenör är ovisst, men det är troligt att framförallt större kunder och kedjor ser samordningsvinster med att själva kunna välja entreprenör. Kontoret har försökt bedöma konsekvenserna, men beräkningarna bygger till stor del på antaganden. I kontorets verksamhetssystem finns ingen uppdelning mellan verksamheter och flerfamiljshusägare, vilket gör att det inte finns någon exakt uppgift om hur många verksamheter vi hämtar hos idag. Fastighetsägare av flerbostadshus skulle inte omfattas av frivalssystemet. Viss osäkerhet råder också kring vad som avses med begreppet "verksamhetsutövare" som används i lagförslaget. Om man tolkar det som att det omfattar alla som inte är privatpersoner, vare sig verksamheten är vinstdrivande eller ej, skulle även kommunens egna verksamheter såsom skolor och förskolor omfattas. Huruvida de då själva ska handla upp entreprenör enligt LOU eller om de kan fortsätta att anlita de av staden avtalade entreprenörerna behöver utredas.

En övergång till frival skulle ge en nettoförlust för staden, p.g.a. att intäktsreduceringen är större än kostnadsminskningen. Om man antar att de flesta större kunder med manuell hämtning väljer egen entreprenör, samt ca hälften av storbehållarkunderna, skulle det krävas en extra taxehöjning av 2011 års taxa på ca 4 procent.

De flesta av avtalen som staden har med entreprenörerna för säck- och kärlosopor är formulerade så att entreprenörerna inte kan ställa krav på skadestånd även om en lagändring medför kraftigt minskade avfallsmängder. Avtalet för storbehållare

kan däremot påverkas. Skadeståndsanspråken beräknas dock inte få någon större ekonomisk omfattning.

Hur behovet av personella resurser på kontoret påverkas vid införandet av frival är osäkert. Å ena sidan kommer ett färre antal kunder att hanteras, vilket ger mindre administration. Å andra sidan kan en utökad kontroll behövas för att säkerställa att entreprenörernas rutiner fungerar vid inleverans av ”frivals-avfall” till behandlingsanläggning. Eftersom det i första hand är kunder med större mängder som förväntas nyttja möjligheten till frival, kommer nedgången av antalet kunder inte att vara proportionellt mot minskningen av mängderna. Osäkerhet råder också kring huruvida de verksamheter som väljer annan entreprenör ska ligga kvar i avfallsavdelningens verksamhetssystem.

Idag används avfallstaxan som ett instrument för att styra mot de nationella och lokala avfallsmål som finns uppsatta. T.ex. är taxan för matavfall subventionerad på bekostnad av taxan för blandat avfall, för att öka insamlingen av matavfall som separat fraktion. Vilka möjligheter kommunen har att strukturera taxan på detta sätt för verksamheter där marknaden blir konkurrensutsatt behöver utredas ytterligare.

I taxan ingår också en del som ska täcka kostnaderna för administration och exempelvis återvinningscentraler. Den avgift en verksamhetsutövare ska betala vid besök på ÅVC finansierar idag inte fullt ut kostnaden staden har för omhändertagandet av avfallet, utan det täcks upp av den taxa han betalar för övrigt avfall. Om frival införs blir således en konsekvens att företagens avgift vid ÅVC-besök behöver höjas, så att inte taxekollektivet ska täcka upp för de företag som inte anlitar kommunen för sin sophämtning.

Staden har de senaste åren lagt stora resurser på att öka insamlingen av matavfall från verksamheter, framförallt skolor och restauranger. Vid införande av frival behöver insatserna gentemot hushållen ökas för att de mål som finns i avfallsplanen ska kunna uppnås.

Kommunen har ett ansvar för att ha en avfallsplan omfattande det avfall som uppkommer i kommunen. Möjligheterna både att samla in faktauppgifter angående mängder och behandlingsalternativ och att styra mot uppsatta mål kan försvåras som följd av införandet av frival.

Ett frivalssystem kan också medföra större osäkerhet vid planerandet av infrastruktur för t.ex. behandlingsanläggningar och sopsugssystem. I Norge, som har frivalssystemet sedan några år, planerar man att komplettera lagstiftningen i

syfte att styra verksamheter till att ansluta sig till kommunala stationära sopsugssystem.

Genom att stadens upphandlade entreprenörer för hushållsavfall är indelade områdesvis uppnås en god ruttoptimering. Vid införande av frival kommer det totala transportarbetet med stor sannolikhet att öka, vilket innebär negativa effekter både ur miljö-, trafik- och bullersynpunkt.

Slut